

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Scumpirea traiului.

O boală socială, ce ia proporții tot mai îngrozitoare. S'au scumpit și mereu se scumpesc toate. Astăzi aproape nu este articol de consum, care să nu se fi scumpit enorm, ca și cum eră și numai înainte de aceasta cu cincisprezece ani. Unde ne vom opri, și mai ales unde vom ajunge? Căci dacă va merge tot așa, atunci nesmintit, că o mare parte din oamenii cu salare fixe ajung la o extremă mizerie, deși statul s'a îngrijit ca oficianții săi să capete salare corespunzătoare împrejurărilor excepțional de grele din zilele noastre. Unde lăsăm însă pe acele mii și mii de ființe, căci într'adevăr numai ființe sunt aceștia, cari în slujba particularilor și a confesiunilor, duc o adevărată viață de mizerie, și de cari nu-l doare pe nime capul? Și unde mai lăsăm pe acei nenumărați de mulți, cari nu au altă nădejde pentru ziua de mâne, decât cele câteva parale,

ce le-au putut câștiga cu grea muncă și cu multă trudă, cari stămpără pot foamea, dar sătură nu pot pe nime?

Și dacă ne mai gândim, că reformele militare, ce sunt astăzi la ordinea zilei, vor deveni lege și budgetul țării se va îngreună din nou cu atâtea și atâtea milioane la an, și ne mai gândim la multele milioane, ce le-a împrăștiat cu mâna largă guvernul acesta și cel anterior pentru lipsuri, ce puteau să rămână, ne va prinde o extremă îngrijorare, că de unde vom mai da și aceste? Se vor ridica poate toți articolii de monopol a statului, se vor introduce monopoluri noaue, vom plăti sarea, petrolul cu prețuri duple, vor fi chibritele monopol, ori ce va fi? Pe când înaintea noastră e nesiguranța zilei de mâne, bat nouă sarcini la ușă. In scumpetea zilei de azi, trebuie să ne gândim mereu la nouăle sarcini, ce numai că nu le vedem cu ochii.

E drept, că astăzi aproape nu este țară unde scumpirea traiului

să nu fie la ordinea zilei. Pe noi nici nu ne-ar prinde mirarea, dacă în Germania s'ar ivi boala aceasta grozavă, căci acolo pământul e în mare parte neproductiv și populația deasă. Nici Austria chiar nu se va putea compara cu noi, căci și acolo unde e numărul populației în raport cu noi și unde e productivitatea pământului ei deluros și sărac în raport cu bogăția plaiurilor noastre?

Dară că într'o țară agricolă cum suntem noi, unde peste tot cei mai mulți articoli de consum îi avem de acasă din mila lui Dumnezeu și bogăția pământului, că aici s'au putut scumpi toate așa deodată și s'au putut crea astfel stări excepțional de grele pentru cea mai mare parte a locuitorilor țării, înseamnă, că la noi se face o politică economică absolut greșită.

Iată și numai un exemplu. Oierii noștri se pustiesc azi mâne. La dreptul vorbind oieri, cum erau cei de demult cu turme de mii și mii de oi, cu mii și mii de berbeci cu stave de cai, cu pășuni întinse

FOIȚA.

Din cuvintele credinții

de Ioan Georgesou.

Cum este dată credința,
și pentru ce trebuie să credem?

I.

Și cum este dată omenimei credința, această lumină suprafirească a sufletului?

Ea este împărtășită în descoperirea dumnezeiască, făcută în Legea Veche prin Moisi și prin Proroci, iar în Legea Nouă prin însuș unul născut Fiul lui Dumnezeu.

În Legea Veche Moisi și Prorocii, după cum ne încredințăm din cărțile lor au fost trimiși de Domnul să păstreze vie și neclintită credința într'un singur Dumnezeu în mijlocul poporului celui ales; și tot ei aveau chemarea grea, după cum ne arată aceleași

sfințe cărți, de-a înfruntă și sbiciul păcatele și ticăloșiile lumii întregi, începând dela împăratul care se războia ca un netrebnic în fruntea poporului întreg și sfârșind cu cel din urmă sărac, dar puiu de drac.

Ei bine, acești trimiși ai Domnului în Legea Veche vorbesc totdeauna în numele Lui: *Auzi cerule și ascultă pământule, că Domnul a grăit*, — cetim la începutul cărții Prorocului *Isaia*; *s'au făcut cuvântul lui Dumnezeu către dânsul*, — spune începutul cărții lui *Ieremia*; și *s'au făcut cuvântul Domnului către Iezechiil, feciorul lui Buzi*, — mărturisește cartea acestuia; *cuvântul Domnului, carele s'au făcut către Osie, fiul lui Beer*; și tot așa cetim în toate cărțile prorociilor, mici și mari: *Ascultați cuvântul Domnului Dumnezeu care zice...*

În Legea Nouă acelaș lucru îl adevăresc Apostolii *Petru*, când zice că însuflați de Spiritul Sfânt au grăit aleșii Domnului, și *Pavel*, când zice că toată Scriptura e de Dumnezeu însuflată și de folos pentru învățătura și mântuirea noastră.

Cărțile sfinței Scripturi ne-au păstrat însă numai o parte din descoperirea dumnezeiască; cealaltă se află în învățăturile Sfinților Părinți și a Bisericii creștine.

Însuș Hristos, Fiul lui Dumnezeu, când și-a luat rămas bun dela învățării Săi la cina cea de taină a spus, că lucrul început de El încă nu este desăvârșit; că *încă multe am a vă zice, ci nu puteți a le purta acum. Iar când va veni acela, Spiritul adevărului, vă va povățui la tot adevărul; căci El nu va grăi dela Sine; ci câte va auzi va grăi, și va vesti cele viitoare. Acela mă va mări; căci va lua dintr'al meu, și va vesti vouă, Toate câte are Tatăl, sunt ale mele; pentru aceasta am zis, că va lua dintr'al meu, și va vesti vouă.*

Așa dară Scriptura, împreună cu învățătura Bisericii creștine, deapurarea și pretutindenea, povățuită de înțelepciunea cea nevăzută a Spiritului Sfânt, sunt îndreptătoarele noastre în lucrurile de credință și de tot ce privește mântuirea sufletului.

Cetim în viața sfântului mucenic

și munți întregi, astăzi nici nu mai sunt. Au murit și cu ei a murit și meseria lor. Adecă pe aceasta din urmă au omorât-o împrejurările tot mai ostile acestui ram de veche economie națională. Oierii, cari mai sunt astăzi și cari mai poartă numele acesta pompos sunt numai umbra celor vechi. Au și cei de astăzi, nu-i vorbă, câte-o turmă două de câteva sute de oi, dar îndatăce îți încep vorbi, vezi de departe, că nădejde pentru viitor nu mai au și așteaptă numai buna ocaziune, ca să se scape odată de sarcina oieritului.

Căci într'adevăr oieritul e azi o sarcină. Înainte de toate legea veterinară are o grămadă de dispoziții, pe cari oierii trebuie să le observe strictisim la orice schimbare de loc. Și hoinăritul cu turmele e continuu tot anul. Deabia află pășuni pe termeni scurți de tot și scumpe foc și la două trei luni trebuie să plece mai departe.

Și cu durere a trebuit să vedem, cum ocrotirea oierilor noștri a fost privită la încheierea tratatului vamal cu România, ca act politic și nu social? Oierii au fost opriți a mai trece vama la iernat cu turmele lor, și urmarea a fost, că cei mai mulți și-au făcut oile în bani și și-au văzut de altă meserie.

Acum publicul mare plătește

marea greșală a acestei politici economice. Până când mai înainte erau pline orașele, satele Ardealului de carne de oaie, de berbeci și astfel se puteau exporta dela noi mii de vagoane de vite în Ungaria, Austria și mai departe, azi deabia se va mai putea vorbi de export de vite din Ardeal. Azi nu știm de se prăsesc atâtea vite în Ardeal, câte se consumă tot aci. Și încă suntem numai la început, să așteptăm, până ce se vor pustii oierii noștri de tot și vor rămâne pășunile munților fără sbieret de oaie și fără stâni, iar jos la țară vor crește datele și neajunsurile, atunci vor înțelege, sperăm, și cei ce privesc la toate prin pizma politică, ce greșală colosală au făcut cu oierii noștri, dar va fi prea târziu.

În legătură strânsă cu scăderea economiei de oi e și împuținarea lânii și, natural, scumpirea produselor de lână. Azi înzadar vei mai ține urechea la fereastră, la harnicele țesătoare de odinioară din Reșinar și celelalte sate marginănești, că nu vei mai auzi bubuitul războiului și zbârnăitul suveicei. Cel mult, când lucră pentru cei de acasă. Pentru târg cumpără și ele. Cumpără pânura țesută gata dela fabrica săsască din Cisnădie, pânură amestecată cu păr de bou, de cal etc. și o vând cum pot, ca țesătură de casă.

Așadar și aci e gata o mare industrie de casă, care odinioară era cunoscută pe întreg teritoriul țării ungurești și se plătește cu preț dublu și triplu, ca fabricatele sașilor. Aci e gata, că lână e puțină scumpă și lucrarea ei nu se mai rentează.

Natural, că încetând atâtea mii de războaie de a mai lucra, se ridică prețurile fabricatelor enorm, fiind acum toată lumea avizată la ele.

Iată unele din adevăratele cauze ale scumpetei de azi. Am relevat numai pe cea principală, dară câte greșeli conștiente și inconștiente nu vor mai în politica noastră economică! Și la urmă tot noi plătim aceste greșeli. Și încă scump!

Corespondințe.

Fapte bune.

Topasâncraiu Iulie 1911.)

S'a amintit în ziaristica noastră — așa în treacăt — munca acelor „eroi necunoscuți”, cari departe de învâlmășala lumii, muncesc fără șgomot și paradă prin satele noastre îndosite prin toate înfundăturile văilor și-a munților.

Acestora nu se aduc osanale, numele lor nu se trimbiță și tipăreste cu litere groase în fruntea gazetelor; ei preste tot, pentru cei ce stau înfruntea lor și pentru marea obște sunt necunoscuți.

Roman, că deși eră muncit cu chinurile cele mai tirane de cumplitul tiran Asclepiade, totuși el nu voia să știe de durerile și suferințele sale, ci avea grija numai și numai de sufletul mult vinovatului tiran, care înfuriat de sfânta lui răbdare de mucenic, nu voia să asculte de îndemnurile lui de a se închină lui Hristos și de a crede în dumnezeirea Lui. Văzând deci mucenicul că zadarnic ti vorbește, că bate toaca la urechea surdului, vorba ceea, îl întrebă pe tiran, că dacă nu-i crede lui, crede-i-va cel puțin pruncuțului aceluia nevinovat, care tocmai sugă la sinul unei mame creștine, dacă acela va mărturisii despre Hristos? Și atunci, minune, pruncul acela fraged de abea câteva zile a dat glas îngeresc, zicând: *Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu este Isus Hristos Mântuitorul lumii.* Și când tiranul Asclepiade l-a întrebât apoi pe copilaș: de unde o știe aceasta? copilașul a răspuns pe latinește, că el o știe aceasta dela măicuță-sa, iar măicuță-sa dela Dumnezeu (mih mater, matri autem Deus).

Așa trebuie să răspundă fiecare creștin adevărat, când i-se cere socoteală de credința Bisericii Sale, că de unde știe el, că Dumnezeu s'a descoperit pe Sine, că a trimis pe însuș unul născut Fiul Său pentru răscum-părarea neamului omenesc, că acesta s'a întrupat, că s'a răstignit, s'a înmormântat și a înviat a treia zi din mormânt, că s'a suit la ceruri, și șede de-a dreapta Tatălui, și

că iarăș va să vină cu mare mărime să judece vii și morții, atunci la acestea și altele de acestea trebuie să răspundă cu copilașul acela nevinovat din viața sfântului mucenic Roman, că acestea le știe și le-a învățat dela Sfânta Maică Bisericească, iar aceasta dela Dumnezeu (mih mater, matri autem Deus).

II.

Ei bine, va zice cineva, dar ce trebuie să le îndemne să crezi învățăturile Bisericii creștine, adecă cari trebuie să fie motivele sau pricinile credinței creștinești?

Lung, ba aproape nesfârșit este șirul dovezilor cari ne îndeamnă la aceasta; noi vom aminti la acest loc numai vre-o câteva, din cele mai de seamă.

Astfel este mai întâiu de toate însuș sfântonia legii și a credinții creștinești, care osândește tot soiul de păcate, și poruncește și statuiește tot soiul de virtuți.

De-ar fi de oameni iscodită, iar nu de Dumnezeu descoperită legea noastră creștinească, cât de altmintrelea ar mai fi! Să ne gândim numai: ce lege și credință aveau păgânii cei vechi, Elinii și Romanii, cari pentru fiecare păcat și fărădelege aveau câte un zeu ocrotitor și povățuitor, așa cât noi cei de acum nu putem zice altceva decât ceea ce o zis „unchiașul cel sfântos”, meșterul nostru povestaș Petre Ispirescu care, povestind basmele și scorniturile păgânești, zice într'un loc: „De câte ori deschide cineva câte o carte la care spune despre dumnezeii

cei elinești, de atâtea ori trebuie să rădă de prostia acelor păgâni. Într'însele nu găsești minciuni mai de seamă, ci croite așa pe de-a 'ntregul, de nu te poți opri să nu te îngreșezi, nu atât de credința bieteii poporimi, cât de tâmpirea și de gugumănia cărtararilor și a procopsiților păgânătății, cum de să creadă ei niște prostii așa de gogonate și de nesărate”. — Căci doară însuș Zeus sau Iupiter, mai marele zeilor eră preacurvar, umblând după alte zeițe, ba chiar și după nevestele și fetele oamenilor; Hera sau Iunona, soția lui eră, firește, zeița jalușiei și a mândriei muieresti; Afrodite sau Venus eră zeița desfrâului și a iubirii trupesti; Dionisios sau Bachus eră zeul vinului și al beției; Hermes sau Mercur al hoților și al pungășilor; și așa mai departe.

Unde ne aflăm noi creștinii în privința aceasta, fiindcă legea noastră creștinească ne oprește chiar și gândul păcătos prin însuș rostul întemeietorului ei, Domnul nostru Isus Hristos care în vorbirea de pe munte zice:

Voi ați auzit că s'a zis celor de demult: Să nu ucizi; și cine va ucide, va fi vinovat judecării. Iar Eu vă zic: Că tot cel ce se mânie asupra fratelui său în deșert, va fi vinovat judecării... Voi ați auzit că s'a zis celor de demult: Să nu preacurvești. Iar Eu vă zic: Că tot cel ce caută la muieră spre a o pofti, a preacurvit cu dânsa în inima sa.

In schimb ceia, in mijlocul și fruntea cărora stau, îi cunosc și îi prețuiesc — deși nu totdeauna — după vrednicie.

Aceștia înțeleg rostul zilelor de acum. Nu fac vorbă multă, schimb lucră mult.

In Topasâncraiu avem biserică nouă și școală după toată rânduiala.

Până mai în anii trecuți n'aveam nici una nici alta.

Pelângă străduințe îndelungate și jertfe mari aduse din partea preotului, învățătorului și a poporului în 1902 își văd isprăvită marea și frumoasa biserică de piatră. Vlădică n'a sfințit-o, cu toate, că poate e tocmai așa de frumoasă cași altele sfințite. Vorbă și mișcare nu s'a făcut de fel, ba mi-se înpare ceva înfruntarea a primit părintele.

In 16 Iulie 1911 s'a binecuvântat noua școală zidită după toate cerințele legii.

E un model de școală. A ridicat-o comuna bisericăscă gr-cat cu mari jertfe, căci le mânase apa într'un rând la 10,000 de cărămizi.

Acum amândouă edificiile se ridică — spre lauda părintelui Bochiș, a învățătorului Nic Pop și a poporului — mărește în mijlocul satului așezat în fundul văiei.

La serbările din prilejul binecuvântării școlii a vorbit părintele Ștefan Roșian — spiritalul seminarului teologic din Blaj — despre beție în legătură cu poruciile bisericesti, arătând cu pilde luminoase influința rea ce o are beția.

Părintele Mihalca a vorbit despre în-sămănătatea și chemarea școlii în viața poporului nostru.

Prin aceste instituții, hotărâtoare în viața poporului nostru — se pare asigurat viitorul poporului din Topasâncraiu.

—gr.—

Din despărțământul Sătmâr-Ugocia al Asociațiunii.

— Concertul teologilor Orădani —

Mult face cărturărimea, îndeosebi preoțimea în părțile Sătmărene — deși n'au alarmat lumea românească — pentru înaintarea acestui popor. E drept că-i grea munca culturală în com. Sătmâr, dar e și mai grea în părțile Carăiului, pentru că cultura și viața ungurească a copleșit multe suflete și inimi de-ale noastre. Și totuși cu ce sentiment de adâncă și neașteptată bucurie îți umple inima acel popor — care deși și-a schimonosit puțin limba, totuși se interesează de trecutul său, de datinile și de doinele sale. Atunci parcă îți vine să crezi, că ființa neamului tău e mai puternică decât o credeai — e chiar nemuritoare — deoarece doina și limba strămoșească răsună încă și astăzi până la Tisa. Aceasta impresie generală am avut la adunarea „Astrei” și la concertul aranjat de teologii Orădani și cred, că sunt bun talmaciu când fac relevarea mișcării culturale mai intensive.

Duminecă, în 23 Iulie st. n. și-a năuți despărțământul Sătmâr-Ugocia al Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român adunarea generală în comuna Tiream sub prezidiul Reverendisimului Domn Gheorghe Șuta, protopopul Ardasatului. La orele 8 dimineața s'a servit sf. liturgie de Dl protopop G. Șuta fiind asistat de 5 preoți din jur. Răspunsurile liturgice le-a cântat corul teologilor. Cântările corului au ridicat splendoarea serviciului divin, iar noi cu toții, dar mai ales țărani din comună și din comunele vecine au rămas frapați și mângâiați la auzul cântărilor. La sfârșitul sf. liturgii a pre-

dicat preotul I. Ternovan despre cultura națională românească; țărani ascultau predica cu gurile căscate; inimile lor băteau mai tare, înflăcărare de-o simțire nouă.

După serviciul divin a urmat adunarea, care s'a ținut înaintea bisericii. Era mare mulțime de țărani din loc și jur, cari așa sorbeau fiștecare cuvânt ca pământul uscat ploaia. Venerabilul protopop G. Șuta, din Borlești în calitate de președinte al despărțământului, deschide adunarea cu cuvinte izvorite din inimă, indemnând pe țărani la o muncă stăruitoare pe terenul economic. Ca un cunoscător al afacerilor financiare arată că condiția cardinală pentru înaintarea materială sunt tovărășiile, prin cari ne putem cultivă toate ramurile de economie și industrie.

Preotul Vasile Ardelean în raportul său secretarial dă istoricul acestui despărțământ; iar casșierul I. Ternovan preot în Culci arată desinteresarea generală față de Asociațiune.

Inflăcărutul tânăr Dr. V. Kirvai abs. de teologie și st. filosof. propune să se facă în sinul Asociațiunii un atelier cât de modest, ca'astfel să fie industria artei noastre populare mai bine tratată și să dăm prilej la minți înțelegătoare pentru asemenea interpretare românească.

Vestitul preot din Dorolț Constantin Lucaciu în prelegerea sa populară arată, cari sunt piedecile, cari înapoiază progresul. Vorbește despre beție, despre pizmă și despre întunecimea, care dominează în bietul popor dela sate. În sfârșit îndeamnă pe popor ca să se înscrie de membrii ai Asociațiunii.

Dupăce s'au împărțit cărți între țărni cu toții eram fericiți, căci în sutele de oameni a încolțit nădejdea unui viitor mai frumos. Țărani s'au dus acasă adăpați de învățăturile bune ale preoților, iar noi ne-am

... Voi ați auzit că s'a zis celor de demult: Să nu juri strâmb, ci să împlinești Domnului jurămintele tale. Iar Eu vă zic: Să nu te juri nici de cum, nici pe cer, căci este tronul lui Dumnezeu; nici pe pământ, căci este așternutul picioarelor Sale... ci fie cuvântul vostru: Da, da; Nu, nu...

... Voi ați auzit că s'a zis: Ochiu pentru ochiu, și dinte pentru dinte. Iar Eu vă zic: Să nu stați în potriva celui rău; și de te va lovi cineva peste obrazul cel drept, întoarce lui și pe celalalt. Și celui ce voeste să se judece cu tine, și să-ți ia haina ta, lasă lui și cămașa ta...

... Voi ați auzit că s'a zis: Să iubești pe deaproapele tău, și să urăști pe vrăjmașul tău. Iar Eu vă zic: Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blastămă, faceți bine celor ce vă urăsc, și vă rugați pentru cei ce vă supără și vă prigonesc: Ca să fiți fiii Tatălui vostru celui din ceriuri, căci El răsare soarele Său peste cei răi și peste cei buni; și ploaia peste cei drepti și peste cei nedrepti. Căci de iubiți pe cei ce vă iubesc, ce plată veți avea? au nu fac și vameșii aceeaș?... Fiți dar voi desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel din ceriuri desăvârșit este!

In afară de sfințenia legii creștinești, dovedită cu atâta prisosință prin însași cuvintele întemeietorului ei; sfințenie care — o spunem încă odată — ar fi fost cu nepu-

tință de iscodit de minte omenească, dacă nu s'ar fi dat prin descoperire dumnezească; în afară de aceasta, zicem, ne mai îndeamnă să dăm crezământ legii creștinești, ca unei legi dumnezești, chiar și trăinicia ei, care nu a lăsat-o să piară în vijeliile atâtor veacuri, ci a întărit-o și mai mult, precum vântul cel puternic încă numai întărește și sporește flăcările focului, ridicându-le uneori până la ceruri.

Ne mai îndeamnă să credem într'nsa chiar și felul cum s'a lătit. Ea nu s'a lătit doară cu puterea sabiei, ca legea lui Mahomet, nici cu a științii sau a învățaturii de carte, care în vremea aceea eră foarte anevoioasă, ba chiar cu neputință; ci ea s'a lătit prin propovedania simplă a unor oameni săraci, a unor bieți pescari dela marea Galileii, fără de știință de carte, fără de meșteșug la vorbă, fără de avere sau putere lumească — căci astfel de oameni erau Apostolii — cu un cuvânt fără de nici unul dintre obișnutele mijloace omenești, dar cu mijloacele cele mai pe sus de fire ale harurilor și minunilor dumnezești, arătate lumii prin Sfinții Apostoli și ceialaltii propovăduitori ai legii creștine. — Așa dară ne vedem și noi nevoiți a zice cu luminatul Sfânt Părinte, Augustin: sau s'a lătit legea creștinească prin minuni, și atunci acestea sunt dovezile cele mai învederate despre obârșia ei dumnezească, sau nu s'a lătit prin minuni, și atunci tocmai aceasta este minunea

cea mai mare, că s'a putut lăti în lumea întregă o lege ca aceasta.

Alte semne dumnezești, cari iarăși ne fac să credem în legea creștinească, sunt: prorociile cele de demult împlinite sau pe cale să se împlinească, cu toatele, într'nsa; puterea dumnezească ce-o are înotriva diavolului și a duhurilor necurate; statornicia în credință a atâtor sfinți mucenici și mucenițe; minunile cari și astăzi se mai întâmplă prin mijlocirea celor aleși ai Domnului; și altele și altele... Tot atâtea semne și dovezi dumnezești, de cari sunt lipsite cu totul alte legi și credințe omenești... Atât de mari și de multe sunt dovezile și mărturiile despre sfânta noastră lege creștinească, încât când ai stă să le cumpănești toate, ar trebui să zici de mirare ca Psalmistul: Mărturiile Tale, Doamne, sunt foarte sigure; și: Mari și minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda măririlor Tale!

E nebunie așa dară a nu crede Evangheliei lui Hristos, pe care o vestesc propovedaniile sfinților Apostoli, o consfințesc și o adevăresc minunile, o pecetluiesc cu sângele lor Mucenicii și Mucenițele, o învederează mintea sănătoasă, o mărturisesc pietriile, și chiar și duhurile necurate.

Și totuși sunt oameni cari nu cred!

Cum se face una ca aceasta?

Cum? Pecetea, apăsată pe ceară moale, se cunoaște; apăsată însă pe piatră, nu se

Intrunit la banchet unde am auzit mai multe toaste și unde am simțit că între noi e o putere, care ne înfrățește, e o taină care ne leagă de sfântul suflet al poporului nostru.

*

O adevărată sărbătoare a fost pentru noi și concertul teologilor Orădani, care s'a început seara la 8 oare. Sala a fost înfrumusețată cu țesături; pe pereți atârnav stergare admirabil țesute; ici colea ne surâdea și mândrul nostru „tricolor“.

Pentru deșteptarea conștiinței naționale mult au contribuit teologii cu cântecele lor, cari răsunau de pe bină ca un cântec de fluer prelung și trăgănat. Îndeosebi ne-au emoționat „Resunetul văilor“, „Numele tău“ și „Stâng drept“. D-soarele L. Gramma și E. Butean au declamat dialogul „Taine desvălite“; Dsoara M. Darabant „Rugămintea din urmă“, iar D-l G. Pteancu „Trei Doamne și toți trei“. Debutanții s'au achitat de rolurile lor cât s'a putut de bine.

E de remarcat vorbirea de deschidere a D-lui V. Kirvai în care a accentuat, îndeosebi folosul acestui concert și a îndemnat pe colegii săi la o muncă intensivă pentru binele neamului.

Dacă se cuvine laudă debutanților nu mai puțină recunoștință i-se cuveni d-nei T. German și d-nei Darabant, cari în decursul probelor au primit pe teologi cu cea mai mare ospitalitate.

Concertului i-a urmat joc, care în cea mai bună veselie a durat până la ziuă.

Pe lângă succesul moral a reușit și cel material, încasându-se 600 cor. ca taxe de intrare și suprasolviri, cari se vor chita pe cale ziaristică.

Borleșteanul.

întipărește. Și nu se întipărește pe piatră nu din vina sa, ci din vina pietrii, care este prea vârtoasă, și nu o lasă să se întipărească. Așa se face și cu unii necredincioși, cari chiar dacă ar vedea cu ochii lor minunile dumnezeiești, făcute de trimișii Domnului, precum au văzut, de pildă, Jidovii cei necredincioși pe Mântuitorul tămăduind pe cei îndrăciți, și totuși nu ar crede, ci mai vârtos s'ar împietri la inimă, zicând că Acesta cu ajutorul lui Belsebub, adevărat a mai marelui dracilor, scoate dracii!

Ci noi crezând, chiar dacă nu vedem cu ochii noștri minunile despre cari ne vorbesc alții, vom vrednici cu atât mai mult prin credința noastră! *Tomo, fiindcă n'ai văzut, ai crezut* — zice Mântuitorul — *fericiți sunt cei ce nu au văzut și au crezut!* — Cât de adânc a pătruns în înțelesul acestor cuvinte Sfântul *Clemente Hofbauer*, care zicea, că dacă i-ar fi dat lui să vadă chiar cu ochii săi adevărătatea tuturor tainelor credinții noastre creștinești, mai bine și-ar închide ochii, ca să nu vadă și să nu se încredințeze însuș despre ele, căci atunci vrednicia credinții sale ar fi cu atât mai mică.

Si acum, de închiere, fiindcă am amintit despre tainele, adevăratele cele mai presus de fire, aflătoare în credința noastră, adevăruri cari par a fi mai cu seamă pietrii de sminteală în ochii celor necredincioși, — despre acestea să mai zicem un cuvânt.

Acestea adevăruri sau taine, departe

Reviste.

Recolta. Eri a apărut în ministerul agronomiei darea de seamă despre starea recoltei la 25 Iulie n. c.

Grâul e cu 2,130.000 măji metrice mai mult decât în trecut. Se așteaptă est-an total 49,300.000 măji metrice.

Săcara s'a urcat cu puțin. Se așteaptă 12,650.000 măji metrice.

Orzul se urcă la 15,800.000 măji metrice; cu 4 milioane mai bine decât în trecut.

Ovăsul e acum mai mult cu 2,640.000.

Față de avansul acesta e însă îngrijitoare lipsa, ce se va constata mai târziu în cucuruz, de cumva numai ploii mănoase nu vor repara stricăciunile căldurilor de până în prezent.

Față de cele 47 milioane măji metrice de cucuruz din anul trecut, până acum se prevede deja un minus de 10 milioane.

Tutunul, morcovii, cartofii, strugurii, sămănăturile, poamele și nutrețul sunt peste tot de-ocamdata îndestulitoare. Se mai poate însă întâmpla, ca lipsa de ploaie să le mai strice mult, iar în cazul acesta belșugul îmbucurător ce se arată în datele de mai sus la grâu, săcără,

de a tâmpi sau de a slăbi ochii sufletului; îi ageresc și întăresc numai și mai mult, precum și lumina adevărată pupila ochilor noștri trupești este neagră și întunecoasă, dar ne ajută să vedem cu atât mai limpede și curat. Ba ar fi rău să fie altminterlea! să fie, de pildă, albă sau roșie sau de altă culoare lumina, sau pupila aceea a ochilor, căci atunci nu am vedea de fel! Tot asemenea zicem, că ar fi rău, dacă în legea și credința noastră creștinească nu ar fi taine, adevărate lucruri și adevăruri mai pre sus de muntea noastră omenească! Căci dacă muntea ar înțelege totul, ar zice că învățăturile acelea nu trebuie să vină în urma urmelor dela Ființa cea nemărginită, atotputernică, preînțeleaptă, care este Dumnezeu, fiindcă acestea nu spun nimica ce ar întrece înțelepciunea sa cea mărginită. — De aceea și vedem, că în alte legi și credințe omenești, cum sunt alui Mahomet, Zoroastru, Budha, Brahma, Confuțiu etc. nu sunt taine, adevărate lucruri dumnezeiești mai presus de fire.

Iată deci, că tainele credinții creștine, departe de a fi pietri de sminteală, ele sunt un semn, o dovadă mai mult despre obârșia ei dumnezească; ele, cași minunile, profețiile și celelalte semne dumnezeiești, ne arată degetul lui Dumnezeu!

orz și ovăs — nu va acoperi lipsurile într'atâta, încât să avem în anul acesta un an cu recoltă frumoasă și bogată.

Pomenim aci în special, că la struguri se așteaptă recoltă mijlocie, presupunând, că în locurile prea călduroase se va mai abate puțină ploaie.

Poamele s'au uscat în multe locuri și au căzut. Recolta lor peste tot e cam slabă.

Cele mai bune prospecte sunt până acum pentru nuci în toate părțile.

Merele și perele prevestesc în mare parte o recoltă mijlocie. Prunii promit chiar puțin pe multe locuri.

*

Congresul rasselor. B. H. face pe naivul, când afirmă, că numai din foile românești află despre participarea păr. *Dr. Vasile Lucaciu* la congresul rasselor din Londra.

Arhișoviniștul își face și următoarele torturi: Intré cei oficios invitați aflăm și Ungaria și România în reprezentanța alor mai mulți oameni de știință, dar nici clubul naționalist român, nici numele lui *Lucaciu* nu e nici unde în program. În urma acestora nu se poate ști, de vor permite, ori ba discursul lui *Lucaciu* — deși cetim despre dânsul, că a vizitat pe secretarul congresului. Atâta e sigur — zice B. H. continuând — că *Lucaciu* numai prin abuz poate ajunge la scop în Londra. Căci acolo România o reprezintă delegații regatului român, iar *Lucaciu* e poporean ungar, și dânsul acolo nu poate reprezenta Ungaria, pentru că nu e competent și nu e concretizat pentru așa ceva din partea vre-unei corporațiuni culturale ori științifice...

Își exprimă apoi „patrioticul“ teama, nu cumva să apară iarăși, ca din senin vre-o broșură plină de batjocuri și compromiteri la adresa maghiarilor...

Azi B. H. poate deja ceti liniștit următoarea telegramă din Londra în „Românul“: „Astăzi la amiazi a ținut părintele *Lucaciu* discursul său: *Rotul națiunii române în Orientul Europei*. Discursul obiectiv și frumos a provocat aplauze frenetice și felicitări sincere. Expunerea serioasă a cauzei românismului cuceritor a făcut impresie adâncă, îndeosebi la reprezentanții gintei latine. *Angelo de Gubernatis*, profesorul *Sergi* și alții îl felicită călduros pentru expunerea în mod vrednic

a ideei române. Azi seara se dă un banchet strălucit în onoarea dsale. La masă ia cuvântul dl Florescu."

Vom da și noi, la ocazie, discursul veteranului nostru luptător național. Și până atunci îi transmitem felicitări, — iar șovinistului speriat îi poftim înainte încă multe visuri infricoșate...

Noutăți.

Din cauza sfintei sărbători de mâne, Sf. Ilie, nrul nostru proxim apare Sâmbătă d. a.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru frontarul bisericii noastre gr.-cat., institutul de credit și de economii „Mureșiana“ din Reghinul sășesc din fondul filantropic a binevoit a ne vota 100 cor., Dr. Elie Câmpian, medic la regimentul de artilerie din Cluj 100 cor., Ioan Câmpian, paroh în Băița 100 cor., Ioan Mureșan, econom în Petelea 100 cor., pentru cari fapte marimoase subscrisul în numele consătenilor mei le aduc și pe aceasta cale cele mai profunde mulțumite. Mureșfalău, la 28 Iulie 1911. *Ioan Triff*, curator primar.

Săntia Sa Pontificele Roman s'a însă-nătoșat deja; eri a dat audiențe.

La fondul văduvelor și orfanilor de meserieși administrat de societatea meserieșilor români din Blaj au contribuit Victor Tordășian, prezidentul Reuniunii socialilor români din Sibiu și Iuliu Busoin, vice-rector la seminarul teol. din Blaj câte 1 cor.

La fondul casei împreună cu hala de vânzare al „Societății meserieșilor români din Blaj“ au contribuit: Dr. Gheorghe Popescu, din prilejul alegerii de director la institutul Crișana în Turda 20 cor. Gheorghe Pop, director de finanțe în penziune, Lugoj; Vasile Toșa, director de finanțe Turda câte 10 cor., Dr. Ștefan Pop, deputat Arad 5 cor., Aug. Coltor, tipograf Blaj, Ioan Blaga, tip. Blaj câte 5 cor.; Ioan Raica, tinichigiu Blaj 3:60; din venitul petrecerii din 12/VI 71 cor. 86 fil.; Aron Deac prof. Blaj, Vasile Lazar, inginer câte 2 cor.; Vasile Ranta Buticescu, jude în penz. Cluj, Samuil Szabó, catehet Blaj, Nicolae Ungurean, preot Szohodol câte 1 cor.

Petreceri. Inteligența română din Bazna și jur invită la petrecerea de vară, ce o aranjează în ziua de 2 August st. n. în comuna Bazna Hotelul Băilor. Venitul curat al petrecerii se va da jumătate bibliotecii despărțământului „Astrei“, iar jumătate bisericii române din Bazna.

— Inteligența română din Tritul de sus și jur, invită la producțiunea teatrală împreună cu dans, ce o va aranja cu prilejul adunării generale a despărțământului Turda al Asociațiunii la 6 August c. n. în localul școlii române din Tritul de sus. Venitul curat e destinat fondului bisericii, ce se va edifica.

— Invitare la serbările culturale din Teaca, cari se vor țineă Duminecă, în 6 August n. a. c. La 8 ore seara producțiune teatrală urmată de dans, în favorul bisericii gr.-cat. din Teaca. Se vor predă: 1. „Geloșii“, comedie într'un act trad. de Moșul. 2. „Paralisișierul“, operetă într'un act de Vasile Alexandri.

Hymen. *Dșoara Minerva Coltor și Dl Teodor Pădurean*, teol. abs., își anunță celebrarea cununiei lor, ce se va serba Duminecă în 6 August n. a. c. la 5 ore d. a. în biserica catedrală din Blaj.

— *Alma Moldovan și Dr. Cornel Papp*, anunță cununia lor ce se va celebra la 1 August n. 1911, la 6 ore d. a., în biserica gr.-cat. din Orăștie.

Felicitări!

Convocări. Onorații membri onorari, fondatori și ordinari ai „Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din comitatele Sătmar și Ugocia aparținători diecezei Gherlei“, precum și sprijinitorii și prietenii instrucțiunii populare, sunt invitați a participa la a *XIV-a adunare generală ordinară* care se va țineă la 10 August st. n. a. c. în sala școlii confesionale gr. cat. din Seini—Szinyérváralja.

— On. membri ai despărțământului Aiud-Teiuș al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii ei, sunt invitați la adunarea generală, ce se va țineă în 13 August st. n. 1911 la 3 ore p. m. în localul școlii gr. cat. din Aiudul de sus.

— Prin aceasta se convoacă adunarea de cerc ordinară a despărțământului Cluj al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român pe 6 Aug. st. n. 1911 la ora 4 p. m. în comuna Pata, localitatea școlii române gr.-cat. de acolo.

Regele Carol, făcând excursie din Sinaia cu automobilul, s'a abătut fără să fie fost recunoscut și la Brașov.

Congres internațional. Reuniunea femeiască internațională își va țineă anul acesta congresul în Stockholm din 6—12 Septembrie n. Se va ocupa de pacea mondială, de chestia arbitriului păcii internaționale, apoi de comerțul cu fete, de chestia legilor morale pe o formă obligătoare pentru bărbați ca și pentru femei, de sufragiul femeilor, igiena, creșterea lor ș. a.

Nogi în Budapesta. Generalul japonez Nogi, care de câteva săptămâni face turneu prin Europa, a sosit alaltăeri după amiază din Belgrad la Budapesta în societatea alor doi oficieri japonezi. Eri dimineată s'a trezit de vreme, și a plecat la plimbare de o oră cu automobilul. A cercetat părțile mai frumoase ale Capitalei, apoi a urcat trenul spre Viena.

Căldurile tropicale continuă. În Budapesta arată termometrul ziua 37° C. iar noaptea 23° C. De altcum nu numai la noi sunt călduri mari. În Brünn, Ischl, Laibach, München scl. termometrul nu s'a coborât dela 33° C. În Timișoara și Segedin, temperatura e aceeaș cu a Capitalei. Institutul meteorologic prevede încă vreme caldă și uscăcioasă. La noi în Blaj de eri încoace a mai lăsat puțin căldura, au căzut și câțiva stropi de ploaie, iar azi e jumătate noros.

100 învățători din Dania au sosit în țara noastră și vor petrece aici 12 zile. La reîntorcere se vor abate și la Viena.

Emigrări. În America au emigrat în ultimele 11 luni 807.568 de suflete. Intre emigranți cei mai mulți sunt italienii cu 176.333, apoi jidani, polonii, germanii, englezii, svedezii, grecii, slovacii, ungurii (18.974) croații, rușii, rutenii, apoi olandezii (12.984) și alte națiuni în număr mai mic.

Tinerimea academică română din Blaj, invită cu toată onoarea la *Petrecerea de vară*, ce o va aranja din prilejul inaugurării noului local al Casinei Române, Duminecă în 6 August st. n. în grădina „Veza“. — Venitul curat e destinat pentru Casina Română. Prețul de intrare: de familie 2 cor., de persoană 1 cor.

„Și nebun și obraznic“. Așa îi zice „Tribuna“ unui biet popă, pentru că acela îndrăznește a constată în „Revista Preoților“ că dl Goga în lunga vorbire funebrală, rostită la groapă profesorului Bratu, nu amintește nici măcar odată numele lui Dumnezeu. — Și întrebăm acum noi, pentru ce e chiar popa nebun și obraznic? Pentru că constată un regretabil adevăr? Ori cuvântul Dumnezeu nu se mai unește cu programul de popor mântuit al Tribunei? Un pic de lămurire nu ar strică, ca să ne orientăm și noi până unde merg concluziile autorului părerilor libere.

Uniforma militară. Ministeriul de războiu din România a decis să reformeze uniforma militară, lăsând, ca coloarea ei să fie de-acum surie. Regelui Carol, afirmative, i-a plăcut noua uniformă, ce i-s'a prezentat de curând.

Se desminte ulterior știrea, că moștenitorul tronului spaniol ar fi mut. Se crede, că cineva din rea voință răspândește tendențios știrea neadeverată.

Taifun. Taifunul a prăpădit în Manciuuria recolta alor vre-o 400.000 de oameni. — În multe părți sunt inundate.

La incendiul din Constandinopol au ars de tot 8600 case. Paguba se urcă la 40 milioane fonți. Au prins până acum 75 de incendiari suspecți.

Telefonul în lumea întreagă. La 1 Ianuar 1910 au fost pe întreg rotogolul pământului peste 10 milioane de stațiuni telefonice, iar sârmele telefonice făceau la olaltă aproape 40 milioane kilometri. — Capitalul recerut s'a urcat la 7600 milioane coroane. Nrul vorbirilor pe telefon a fost în decursul anului 1909: 19 miliarde.

Mare vifer în Iaponia. Marele vifer, taifun, a pricinuit multe și mari pagube în Tokio și Iokohama. Se dă cu socoteala, că mai multe vapoare s'ar fi cufundat. Vre-o sută de oameni și-au pierdut viața. Orașele mai scund situate sunt pline de apă.

Cu un milion. În Milano s'a constituit societate pe acții cu capital fundamental de un milion și o sută mii de lire. Cu banii aceștia au fost răscumpărate foile italiene Messagero și Secolo, spre a fi ținute într'o mână.

Fără apă de beut. În comunele rutenesti Makorja, Bårdháza și Pisztraháza e așa mare lipsa apei de beut, încât oamenii beau deja apă și din mocirle. Câmpiile sunt arse de căldură; e mare lipsa de fân, și s'a prăpădit în mare parte recolta de cucuruz și cartofi așa, că bietii oameni stau în fața unei mari mizerii.

Necrolog. În 30. Maiu 1911. s'a înmormântat în Săplac, protopopiatul Fărăgăului, preotul Teodor S. Rus, lăsând în urmă pe soția Valeria Rus, născută Tăslăuanu, cu patru copii minoreni.

Posta Redacțiunii.

»Telegraful Român« Sibiu. V. »Unirea« nr. 64 pag. 567 coloana II, încă odată! Păcat de atâta tragic forțat. Salutați!

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

57

Acest gând îl mustră rău, unica mângăere i-a fost, că nu l-au invins în luptă, ci prin minciuni și înșelăciuni.

O, de n'ar fi vorbă de Danusia, n'ar avea nici o frică de cruciați! Și nu numai că n'ar fi de rugare de ei, dar i-ar alunga chiar și din țară.

Deodată observă castelul din Citna. Se puse în genunchi și își rosti rugăciunile de dimineață. După sfârșitul rugăciunii simți o satisfacție plăcută și era gata să sufere ori ce dejosire.

Și-a adus aminte de Sf. George cavalerul care, după chinuri grozave și-a pierdut chiar și cinstea; dar pentru aceea acum se află între cetele fericite ale îngerilor.

Sermanul conte și-a adus aminte, că poate să-l arunce chiar și în temniță, dar era decis să sufere toate.

— Marele magistru pedepsește pe hoți, ca să facă pe voie principelui Ianush.

Și speranța, că fata îi va fi fericită lângă Zbisko, îi umple sufletul de putere nouă și viață.

— Lui Dumnezeu i-am promis, — strigă, — Dumnezeu a dat-o lui Zbisko. Și nu o va lăsa: dar cruciații vor elibera-o și o vor face fericită dimpreună cu soțul ei, care tare mult o iubește pe ea.

La aceasta idee ochii lui Iurand se umplură de lacrimi; iar inima luptătorului deveni așa de simțitoare ca și a unei femei. Iubirea de tată a omorât din el ori ce simț sălbatec.

Citna se vede tot mai clar: minutul jertfei se apropia...

— O, numai ei să fie fericiți! — se roagă Iurand. — Eu și așa am isprăvit cu viața... Mi-am răsbunat asupra inamicilor, am avut parte de bucurie și supărare, și mor cu aceea speranță, că mulți nu mă vor uita... Poate voi scăpa... ori cel puțin după moarte voi odihni în pământul strămoșilor mei... Poporul umbra în sus și în jos pe drumul de țară. Cărute umplute cu lemne, pește sau altceva înaintau; apoi patru ostași duceau în cetate un iobag ca vai de el. Ostașii s'au mirat la vederea lui Iurand, dar observându-i pintenii de cavalier, cu stimă s'au plecat înaintea lui deschizându-i drum.

Iurand ajungând în oraș se duse de-a dreptul la castel. Corbi sburau preste drum, din care Iurand a știut, că în jurul castelului sunt oamenii spânzurați; și de fapt patru dintre iobagi spânzurau acolo.

Vântul nu bătea și spânzurații stăteau nemiscați acățați de funie: înțepenii de frigul cel mare. La apropierea lui Iurand corbii au sburat, ca mai târziu iarăși să se lase pe nefericirii iobagi...

Sus pe zidurile cetății nu era nici suflet de om. Iurand a suflat în trâmbiță, care conturbă liniștea. Apoi se deschisă o ferească și un ostaș întrebă:

— Cine-i aici?

— Iurand, contele de Spichov.

Se închide fereasta și din nou se făcu liniște: numai croncănitul înfiorător al corbilor se mai auzia.

Iurand din nou sună în trâmbiță, dar acum nime nu s'a arătat; a înțeles, că acesta e începutul dejosirii... Până în seară sau poate și mai mult a trebuit să aștepte permiterea intrării.

Sângele cavalerului măreț fierbea de mânie. Și-a adus aminte de trecutul său glorios și voia să arunce cu o piatră în poarta cetății, dar s'a liniștit știind, că el a venit și trebuie să se umilească pentru fida lui.

În cetate îl întâmpină și miliția, care încă se miră, cum de el venise singur și fără suită. Servitorimea castelului își bătea chiar joc de el știindu-l cine a fost mai înainte.

Iurand cu o singură privire le opri ori ce cuvânt batjocoritor și cugetându-se la Danusia, în fine suferi toate.

Iurand rămase aici toată ziua. De către seară voia să se depărteze, crezând, că cruciații nui-i vor deschide poarta. Și iar s'a cugetat și-a rămas mai departe.

Deodată se iviră din cetate șase ostași îmbrăcați frumos și nu peste mult veni și al șaptelea, purtând coif și sabie la brâu.

Iurand încă își scoase sabia și apropiindu-se de ei fu întrebat de conducătorul celor șase ostași:

— Tu ești Iurand, contele de Spichov?

— Eu sunt!

— Ascultă-mă ce-ți voi spune.

— Te ascult.

— Nobilul Danfel mi-a spus să-ți comunic, că de nu te vei coborî de pe cal, nu-ți deschide ușa.

Iurand îndată se coborî.

— Trebuie să ne predai și armele.

Iurand la început nu voi, crezând, că cruciații îl vor prinde și îl vor încarcera, dar s'a învoit aducându-și aminte de Danusia. Indată ce și-a predat armele i-s'a spus, că e silit să se îmbrace într'un sac, pe care i-l'a trimis magistrul și să aștepte până atunci la poartă, până când îi va cădea bine marelui magistrul.

Ostașii se depărtară din nou. Iurand privi la sac și i-se sfâșie inima de durere, și își ridică mâinile spre cer și plângând rosti cuvintele:

— Isuse ajută-mi! Dă-mi putere să pot suporta totul și să pot îndeplini dorința ăstor nefericiți. Fac totul pentru fida mea. Tu iubite Isuse încă ai suferit multe, ajută și slugii Tale, care acum te roagă cu dor ferbinte!

Zicând acestea se îmbracă în sac și porni spre poartă, ce era încuiată.

Timpul trecu încet. Luna palidă lumină câmpia îndepărtată și zidurile îmbătrânite ale castelului.

O liniște mortală predomină pretutindeni. Iurand rămase înlemnit. Adese vedea, că se apropie de el o umbră întunecoasă, care-l cuprinde... era umbra morții, vedea și auzia un cântec, ce sămăna cu al îngerilor din paradis...

Deodată se cutremură... Din fereștile turnului înalt se auzi un cântec înălțător... La început credea, că visează, dar auzindu-l din ce în ce mai pronunțat ascultă mai departe...

În liniștea nopții auzi deodată:

„De aș fi o turturică...”

Iurand voia să-și cheme pe fida sa, dar nu putea nici să vorbească, atât de mare îi era durerea sufletului său. Era nespuse de fericit, că auzi glasul fidei sale și își uită toată durerea de mai înainte.

— Mulțumită Ție Isuse! — zise Iurand. — Apoi ascultă cântecul mai departe.

De către ziua eși din castel un servitor, care strigă lui Iurand:

— Scoală-te!... Poarta e deschisă și marele magistrul, demândă să te prezinți înaintea lui!

Iurand își veni în fire. Înțelese celea spuse și plecă îndată după servitor.

Păși repede pe poarta, care-l despărți de lume.

PARTEA A CINCEA.

I.

Când Iurand ajunsese în curte nu știa încătrău să o ieă. Servitorul încă l'a părăsit. În curte erau cei drept câțiva servitori încă, dar aceia îl priveau pe Iurand într'un chip batjocoritor.

Iurand privind în jurul său, văzu o ușă pe care se afla o cruce. Se întoarse într'acolo sperând, că se va întâlni cu vreun servitor, care îl va conduce înaintea marelui magistrul.

Bătu la ușă, care se deschise îndată. Aici conveni cu un preot, care îl întrebă:

— Tu ești Iurand, contele de Spichov?

— Eu sunt.

— Marele magistrul, mi-a dat poruncă să te conduc înaintea lui. Vino cu mine.

Preotul îl conduse până la trepti și aici îl întrebă:

— N'ai la tine nici o armă?

— N'am căci servitorii mi le-au luat toate.

Preotul mai adăuse și cuvintele:

— Griji să nu te cuprinză mânia, căci te afli în mâna noastră.

— Dar și în mâna lui Dumnezeu — zise Iurand. Apoi privind la preot îl întrebă:

— Văd, că ești om cu inimă bună. Nai fi aplicat să-mi dai un răspuns sincer la ceea ce te voiu întreba?

— Ba da, numai spune-mi în grabă ce dorești?

— De mă vor ținea pe mine aici ca prinsoner. Imi vor elibera fata mea?

Preotul privi lung la Iurand.

— Aici e fata ta?... Aceea pe care au închis-o în turn?

— Da, da... Și eu am promisiunea, că mi-o eliberează, de voi veni aici nearmat.

Preotul îl privi și mai cu îngrijorare. Se vedea pe el, că nu știe nimic de tot lucrul. Iurand îl întrebă de altele:

— E adevărat, că Schomber și Marquart imi grijesc fata?

— Nu-i adevărat. Schomberg și Marquart nu sunt în castel! — răspunse preotul.

După puțin timp preotul zise:

— Griji să și-o duci de aici înainte de ce s'ar însănătoșa Danfeld.

Iurand ar fi dorit să știe și despre altele, dar ajunseră la ușa odăii, unde îl aș-

tepta căpitanul de poliție din Citna și preotul a fost silit să se depărteze.

Odaia era destul de mare. În mijlocul ei se află o masă lungă în jurul căreia stăteau mai mulți cavaleri. Acolo era și un nebun de curte, care ținea în mână un lanț de care era legat un urs.

Iurand văzu pe Danfeld și mai înainte în curtea principelui de Mozavia și deși a trecut mult timp de atunci recunoscuse totuși pe cavalerul gras a cărui mână era legată la grumaz.

Lângă căpitanul de poliție ședea bătrânul Siegfried Löwe, dușmanul neîmpăcat alui Iurand; la stânga Gottfried și Rothger, pe cari i-a chemat însuși Danfeld, ca să fie martori umilirii dușmanului lor. Erau îmbrăcați în haine întunecate, încinși cu săbiile și priveau desprețitor la Iurand.

Când intră Iurand în odaie se făcu o liniște mortală. El se apropie încet și cu smerenie. Toți îl priviră. La urmă se apropie și el de masă.

Atunci îi strigă Danfeld:

— Ordul are putere de-a umili pe toți.

— Sperăm că astă putere o va avea totdeauna — ziseră ceilalți.

(Va urmă).

Prezidenția konzistorială românească în Ardeal la 1674.

(Continuare).

Dacă e să admitem, cumcă tocmai cu una sută de ani e greșit văleatul, adecă ar trebui să fie 1774 (și nu 1674 cum la faptă e indicat) atunci suntem tocmai în primul an al păstoririi lui Grigorie Maior, cel mai popular arhieru, pe care l-au avut Românii dincoaci!

În cazul acesta, eu unul de fel nu îmi pot închipui, cum poate un preot secular și rural, destul de îndepărtat de capitală și rezidențiala chiriarchiei, să figureze ca prezident al scaunului episcopesc, când știut este, cumcă acest personat, prin regulament și dătină imemorabilă, competează singur numai unuia dintre călugării din anturagiul lui Maior.

Astfel aș fi mai inclinat a crede, că dacă e totuși a se înțelege unirea catolică, adecă în asemnare ar fi vorba de timpul acestei uniri, atunci numai de anul 1764 poate fi vorba.

Iată cum s'ar putea justifica prezidenția lui Pavel Muntean, pentru anul 1764.

Vlădica Blajului, aschetul Petru Pavel Aron decedase la 25 Februar 1764. De vicar general al său își constituia încă în 18 Noembrie 1763 pe Atanasie Rednic, carele însă și după moartea mandatorului său Aron, contra legii, contra protestelor unanime și energic repetate ale clerului, se menținu în oficiul de vicar capitular, prin samavolnicia mitropolitului său din Strigon Barkóczy.

Din analele istoriei numai atâta știm pozitiv, cumcă preoțimea — care de altmintearea de fel nu-l avea drag pe octroiatul Rednic — în Maiu ori Iunie 1764, după Rusalii se adunase la sinod și alege acum pentru ultima oară un antivicar lui Rednic; numele căruia însă nu ni l-a păstrat istoria și trădania; deși va fi fost desigur un bărbat destoinic pentru slujba la care fu ales,

totuși pare tare verosimil, că anticvarul clerului nu își va fi putut valora nici când iurisdicțiune față cu prepotența oficială a lui Rednic.¹⁾

Nu cumva acest vicar anouim, ales acum în săborul mare și formal de atare, e identic cu protopopul Muntean, prezidentul episcopal din Tuștea, carele figura deja ca un suplent și pretendent, încă prin Aprilie 1764, ori poate și de mai înainte, îndată dela decesul lui Aron?!

Ori că unul din alți vicari rivali lui Rednic,²⁾ va fi fost protopopul Pavel Muntean și în calitatea aceasta de vicar, se va fi numit metonimic — parte pentru tot — prezident al konzistorului episcopal.

Dacă mai stăruim asupra notiței ce ne preocupă, ne împedecăm și în construcția barbară: „sedio episcopatus“.

Această expresiune ehotărit necorăspunzătoare firei sintaxei latine și eclesiastico-latine. Se folosește substantivul sedis, (is) format și declinat după categoria a III; deci nu sedium (ii) după categoria a II.

Alt solecizm! Intocmai cum nu se zice românește, scaunul episcopatului, ci cu adiectiv, scaunul episcopesc, tot așa se construiază și în latinește sedi episcopalis, (nu sedio episcopatus).

Terminând cu toate combinațiunile, în sfârșit să rămănem totuși pe lângă credința, cumcă nu e la mijloc greșeală de condeiu! În adevăr dară e anul 1674, e lumea calvină și biserica noastră are în frunte pe vestitul Sava II. Brancovici et Corenici de Podgorița.

Să cereăm deci a găsi portretul lui Pavel Muntean, în venerabila galerie a acestor vremi de infricoșată eclipsă pentru lumina pravoslaviei românești!

Pe lângă toate ostenețele, ce am depus, de data asta, rămăne ascuns, atât Pavel Muntean ca persoană, cât și titlul lui și oficiile: de prezident al konzistorului episcopal și de arhidiacon al dieceziei Transilvaniei.

E bătător la ochii, ca un protopop calvin, sau cel puțin calvinofron, are îndrăzneală să uzeze de terminul arhidiacon, când știm, cumcă pe vremea aceea în Ardeal se îndătinase deabinele a se numi protopopii „seniori“.

Terminii de: episcop și arhidiacon, îi perhoreseau calvinii, ca pe unele tipuri de anticleric.

Cu opt ani mai în urmă, ca văleatul răvașului ce examinăm, dăm în Tuștea de un preot Ioan, poate era ceva rudă cu prezidentul Pavel Muntean?

(va urmă).

Loc deschis.

Mulțumită publică.

(Continuare și fine).

Au binevoit a suprasolvi 8 cor. 40 fileri Dr. Boila Diciosănmărtin, 6 cor. Dr. Ioan Oltean M. Ludoș, Ioan Anca Subpădure.

¹⁾ Cipar o. c. 111—113. dr. A. Grama „Ist. biser. unite cu Roma“ Blaj 1884 pg. 138—9. Dr. A. Bunea „Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici“, Blaj 1901 pag. 379—80.

²⁾ Se poate da în dragă voe loc, unei prezumțiuni, că au mai fost și alți vicari, opuși lui Rednic. Nu le știm cinstitele nume.

Steinfeld Farkas Iernut, Familia Vulcu, Ioan Beoriu Lechința, Familia Russu M. Ludoș și Familia Grün Bobohalma, 5 cor. 40 fil. Dl. Dr. Virgil Radeșiu Diciosănmărtin, 4 cor. Familia Mark Iernut, 3 cor. 40 fil. Ioan Moldovan Bobohalma, Teodor Körösi Band. Dr. Bucur Bara M. Oșorheiu, 3 cor. Z. Boila din Diciosănmărtin, Vas. Saltelechi Bardos, Daniela Boila Diciosănmărtin. Moise Birtolon, Lăscud câte 2 cor. 40 fil. Dr. Mihailă Moldovan M. Ludoș și Dr. I. Pantea Oșorheiu câte 2 cor. Ida Faur, Familia Cismaș Oresia, și Augustin Marcu Cimbrud câte 1 cor. 80 fileri, Fam. Váradi Iernut și Bonta Chirion Iernut câte 1 cor. 40 fileri, Fam. Utiu Ludoș, Vasilie Morar Ludoș, Constantin Manea Oșorheiu, Simion Căluțiu și Emil Comanescu Diciosănmărtin și Kis László Iernut, câte 1 cor: Fam. Orbean Iclonzel, Fam. Racovițan Sciopi, Fam. Vasilie Suciu Țicud, Ioan Crăciunean Iernut, Fabiu Toma, Elisabetopol, Dr. George Onisca Diciosănmărtin, Fam. Sas Fărău, fam. Handrea Sălcud, fam. Mihai preot Șibișel fam. Fier Bobalna, fam. Silv. Handrea Blaj. fam. Nicolae Degan Șeulia română, fam. Harsan Chimitelnic, fam. Solomon, protopop Ludoș, A. Papiu protopop Iernut, N. Platon, Șonfalău, Pompeiu Crăciunean Iernut, fam. Vlas Lechința, fam. Chețian Bobohalma, fam. Lőrinczi József Iernut, fam. Nașiu Csávás, Eugen Gerasim Petrilaca, fam. Alexă Pop Sălcud, fam. T. Nagy M. Zah. fam. Maior Chimitelnic, fam. Bergian Deaj, fam. G. Micu Alecuș, și fam. G. Nistor Buziaș 80 fileri. Aurentie Pop Diciosănmărtin 60 fileri. fam. Vitus Iernut, 50 fileri. G. Nicoara Cucerdea rom. câte 40 fileri: Ioan Handrea, Vlăsa Lechința, Botezan Ludoș, Ioan Todoran Custelnic, D. Ioan Dorca Oșorheiu, Vicentiu Sas Lugoș, Augustin Moga Bobohalma, Alexandru Precup Șeușa. I. Precup Șeușa, fam. Pălosi Iernut Ioan Russu Cergizel, Alexandru Frâncu Sămărgita, D. I. Cupu Seliște, Bas. Sengel. Lechința, Vasilie Pop Cuștelnic, Cioban învățător Cergizel, Bodoni János Iernut, fam. Dr. Sângeorgean Oarba, și Kertés Károly Iernut.

Aducem tuturor binefăcătorilor mulțămitele noastre sincere.

În genere mulțumim tuturor aceluia, cari prin prezența lor au contribuit atât la succesul moral, cât și material al serbărilor. În numele comitetului Despărțământului Diciosănmărtin al Asociațiunii. Dr. Romul Boilă m. p. director. Ioan Anca m. p. membru în comitet.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde manunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

Apostolul cu litere latine, 32 coale f. 4° cu litere mari și cetete. Să vinde broșat cu 14 cor., legat în piele roșie 22 cor.

Memorialul Jubilar al „Reuniunii învățătorilor Români Sălăgeni” 1870—1910 scris din încredințarea reuniunii de S. Oros, învățător.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la **Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj**. — Prețul tabloului cor. 1:50 fil.

1. Teologia dogmatică fundamentală de **Dr. V. Suciu prof.**

vol. I. **Apologetica creștină** feo. 5:30
vol. II. **Tradițiunea și Bis.** feo. 5:30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. **Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.** feo. 7:30 cor.
vol. II. **Sacramentele și Eshatologia.** feo. 7:30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1:50

Preaveneratul Couzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la **Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva**.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.

2. Planul de învățământ și îndreptarul metodic. pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobata din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opu întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80
" " " doi " 1:20
" " " trei " 1:60
plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comandele se pot face la **Tipografia Seminarială**.

A apărut: **Elemi Népiskola Értésítő** "ecske — Indice pentru școlile primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto. Se află de vânzare la **Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj—Balázsfalva**.

Car. **M. Străjan** și **M. Străjan** și **Petru Ungurean**. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5.9421—1910.

Antologionul sau Mineiul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru vieța casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare **Librărie românească**. Prețul 30 bani.

M. Străjan: Moartea lui Dante Alighieri traducere din **Silvio Pelico** și **Ingerul celor trei nopți**, o veche legendă din viața lui Dante. — Craiova 1911 pag. 16, prețul de 20 bani. Amândouă bucățile ni-se prezintă în o traducere foarte îngrijită și ne descriu în vii culori câteva clipite din viața marelui geniu al Italiei.

Mângâierea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștința Veneratului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fileri trimiși cu mandat postal spedez cu exped. rec. 11 exemplare. Spedirea cu rambursă costă mai mult; — b) legătura în piele de chagriu neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu sped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) legătura în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu sped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din **Cuvântările bisericesti** după oratorul **Massillon**, traduse de subscrișul din tomul I. numai foarte puține exemplare mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu sped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comandele sunt a se adresa la: **Ioan Genț**, protopop gr.-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

Strin: Vin sârmana mea grădină, versuri. Orăștie 1911 pag. 63 prețul 1 cor. Partea cea mai mare sunt poezii religioase, iar în cealaltă se cântă Mama. Autorul mănuieste destul de bine versul, fantasia sa însă nu pare destul de bogată, așa cât pe alocuri, e banal.

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe culori, după originalul pictorului nostru **F. C. Domșa**. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului **Bunea** în patru culori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: **Albumul Bunea — Blaj—Balázsfalva sau Librăria semin.**

Icoane din luptele Bisericii de I. Roșiu, format 16° mare pe 466 pag. Broșare elegantă. — 7 culori. — Prețul 3 coroane; pentru România 3 lei 50 bani. **Întreg venitul e destinat pentru „Mausoleul Bunea”**. Profesorul universitar de ist. bis. dela facultatea teol. din Budapesta a numit traducerea ungurească a „Icoanelor”: „**Lucrarea actuală și de mare diligență... plină de cugetări cari de cari mai frumoase... apologie animată... sel. sel.**”

Considerând și scopul pentru care s'a oferit, ar face frumoasă misiune toți cei ce ar desvâli-o în cercuri cât mai largi. După 25 exemplare — unul gratuit. — Se poate procura dela **Librăria Arhidiecezană** (Blaj) și dela autor (Blaj „Unirea”) **Banii de răscumpărare ai fiecăruia se cîtează public.**

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății,

împodobit cu 315 chipuri, de **Dr. Vasile Bianu**, Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, astixii, epidemii, contagiuni, microbi, nevrose pinotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, hidroterapie, bai, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indispensabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa**.

Redactor responsabil: **Augustin Grușă**

Se află

de vândut cam 80 m³

lemne de lucru, stejar,
calitate excelentă, deplin uscate

în măsură diametrală de 14/20, 15/25 și 15/30 cm., iar în lungime de 3—5 m., cu prețul de 60 Cor. m³ la

Első Kisküküllővölgyi Hengerműmalom

în

Diósószentmárton.

Lemnele se pot vedea în orice timp.

(58) 3—8.

Invățăcel!

Să primește 1 băiat în negustoria de manufactură și mărfuri curente, care a absolvat 1—2 clase gimnaziale sau asemenea școli.

A se adresa la firma

August Stupariu
Blaj—Balázsfalva.

(60) 2—6.